

Beantwoording technische vragen VVD inzake Beleidskader Provincie Midden in de Samenleving

17 januari 2024

Technische vragen Herman Nijskens:

- 1. 2. (Blz. 5) Herstel van vertrouwen in de overheid. Waarin faalt onze Provincie? Betrokkenheid? Betrouwbaarheid? Bekwaamheid?**

Het college zal de komende vier jaar werken aan het herstel van vertrouwen langs de lijnen van een betrokken, betrouwbare en bekwame provinciale overheid. Wij zien dit als belangrijke basisbeginselen voor het vormgeven van het beleid. Daarbij streven wij erna om voortdurend te leren van ontwikkelingen én hebben wij ons te verhouden tot maatschappelijke ontwikkelingen. Het is uiteindelijk aan Provinciale Staten en de Limburgse burger om te beoordelen of wij daarin slagen.

- 2. (Blz 5.) “We nemen geen verantwoordelijkheden van gemeenten over.” In hoeverre is deze stelling afgebakend? Binnen dit kader maar ook binnen de andere kaders? Hoe kan PS dit controleren?**

De provinciale taken zijn via het medebewind (wettelijke taken) helder omschreven en afgebakend ten opzichte van de gemeentelijke verantwoordelijkheden. Tegelijkertijd werken wij op talloze onderwerpen goed samen (autonome taken) met de Limburgse gemeenten waarbij wij scherp blijven op de provinciale rol. Complementair en als steun in de rug en soms streng als het gaat om besluitvorming waar verschillende belangen spelen (bijvoorbeeld tussen gemeenten onderling of een provinciaal belang aan de orde is) en de provincie een besluit moet nemen. De provinciale rol is in elk beleidskader omschreven ook wat betreft de samenwerking tot de diverse partners alsook de rol en verantwoordelijkheid richting gemeenten.

- 3. (Blz. 8) In hoeverre dragen regiodeals bij aan de uitvoeringskracht van gemeenten?**

Regio Deals bieden gemeenten de kans om de regionale opgaven samen aan te pakken en zien toe op concrete investeringen in het fysieke, economische of het sociaal/maatschappelijke domein. Het versterkt de regionale samenwerking waarbij voor deze opgaven meer bereikt kan worden in de realisatie van ambities en het oplossen van maatschappelijke problemen dan een gemeente individueel. De financiële impuls van Regio Deals maakt het bovendien mogelijk om de financiële slagkracht van gemeenten te versterken. Middelen vanuit de Regio Deal mogen voor een klein deel worden ingezet voor het uitvoeren van de projecten, waardoor eveneens (tijdelijk) extra slagkracht mogelijk is. In elke Regio Deal is de uitvoeringskracht en ‘governance’ een belangrijk centraal thema omdat de plannen binnen de gestelde looptijd van een Regio Deal gerealiseerd moeten worden. Daarvoor worden in Limburg ook de benodigde samenwerkingsvormen ingesteld of bestaande samenwerkingen versterkt, passend bij de bestuurlijk-inhoudelijke opgaven per regio. Wij zien dat deze samenwerkingsvormen ook een breder effect hebben in de wijze waarop een regio met elkaar samenwerkt op andere dossiers en ook een impuls geeft aan het gezamenlijk optrekken naar bijvoorbeeld Den Haag en diverse ministeries.

- 4. 6.1.1. (Blz. 12) Hoe gaat de provincie de individuele burger te woord staan? In hoeverre wordt hiermee afstand genomen van: “de gemeente als eerste overheid.”?**

De Provincie staat voortdurend individuele burgers te woord. Voor de taken en opgaven waar de provincie voor staat is zij aanspreekbaar en is dit contact onderdeel van het werk. Burgers kunnen vragen hebben over talloze onderwerpen: inhoudelijke vragen over het provinciale beleid, vragen over provinciale werkzaamheden die in uitvoering zijn of nog komen, specifieke subsidieregelingen of een toelichting op gemaakte voorgenomen keuzes. Daarnaast is er natuurlijk formele inspraak mogelijk. Daar waar het duidelijk een verantwoordelijkheid van een andere overheid (rijk, gemeente, waterschap) betreft zullen wij deze burger zo goed als kan ook doorverwijzen. De ‘gemeente als eerste overheid’ verwijst vooral naar het feit dat veel burgervragen dikwijls een verantwoordelijkheid betreffen van de gemeente en vaak het eerste aanspreekpunt zijn voor burgers. Daar zullen wij geen afstand van nemen, sterker nog, dat is precies ook waar wij burgers op zullen wijzen als dat aan de orde is. In het geval dat de verantwoordelijkheid voor de burger niet in eerste instantie duidelijk is willen wij met een provinciale contactfunctionaris hier nog gericht werk van maken om die duidelijkheid wel te bieden.

5. *Gaan wij geen zaken dubbel doen? Het zou juist de gemeente met de kortste afstand tot de burger moeten zijn die een burger aan de hand neemt, ook naar eventueel provinciale loketten?*

Wij willen geen zaken dubbel doen. Veel burgers komen ook bij de provincie terecht via de gemeenten (als eerste overheid), maar soms is het ook andersom en zullen wij burgers doorverwijzen naar de gemeente. Voor die gevallen waar het voor de burger onduidelijk is waar hij of zij moet zijn, zien wij het als betrokken overheid onze verantwoordelijkheid om daar duidelijkheid over te bieden o.a. via het instellen van een provinciale contactfunctionaris.

6. 6.1.1. (Blz. 13 en 14) *“Ontoereikend instrumentarium uit de systeemwereld” Hoe wordt willekeur voorkomen? Hoe worden de juridische rechten van beide partijen geborgd? Aan welke reikwijdte of speelruimte wordt gedacht?*

De beoogde bovenwettelijke maatregelen kunnen niet juridisch worden afgedwongen. De rechtspositie van de vergunninghouder op basis van geldende wetgeving verandert dus niet. Maatregelen zullen altijd in goed overleg en op basis van vrijwilligheid met de betreffende ondernemers dienen te worden overeengekomen. Omdat wij niet in alle gevallen waarbij omwonenden overlast ervaren een financiële bijdrage kunnen leveren, zullen we keuzes moeten maken. Daarbij valt te denken aan het geven van prioriteit aan die gevallen waarin de overlast het zwaarst en meest omvangrijk (impact) is en waarbij de ondernemer de bereidheid toont om zelf ook bij te dragen aan de oplossing (kansrijkheid) en indien aan de orde in afstemming met de gemeente. In het concept responsieve overheid zit inherent een spanning tussen het belang van maatwerk voor positieve maatschappelijke impact enerzijds en het belang van het gelijkheidsbeginsel en het voorkomen van willekeur anderzijds. Deze pilots dienen er mede toe om te bezien of we hierin een goede balans kunnen vinden.

7. 6.2.5. (Blz. 23) *Rolkeuze, “klassieke uitersten die een gemeente kan innemen” moet dat de of een provincie of nog algemener een overheid zijn?*

Inderdaad, hier had “provincie” moeten staan in plaats van gemeente. Wij zullen dit in het definitieve statenvoorstel aanpassen.

8. 6.2.5. (Blz. 23) *Kan inzicht verschaft worden in het effect van de inzet van provinciale middelen tbv strategische grondaankopen? Is er winst of verlies gemaakt? Was er een effect op de “grondmarkt”? Hebben marktpartijen geklaagd over provinciale concurrentie?*

De boekwaarde van de voorraad gronden die in eigendom zijn gekomen via anticiperende aankopen, bedraagt per 1 januari 2023 € 4,438 mln. De voorraad bestaande uit hoofdzakelijk agrarische gronden omvat in totaal 62,4 ha. Deze informatie zal in de Jaarstukken over 2023 geactualiseerd worden. De verwachting is dat de gronden gemiddeld genomen minimaal tegen deze waarde verkocht kunnen worden.

In 2023 is er in totaal circa 60 ha aan anticiperende (agrarische) grondaankopen gerealiseerd. Op Limburgse schaal bezien is de omvang van provinciale aankopen relatief beperkt en zullen daardoor de Limburgse grondmarkt niet verstoren. Voor zover bekend hebben zich tot op heden geen marktpartijen geklaagd over provinciale concurrentie op de grondmarkt.

Technische vragen Jacques Michel Bloi

Hoofdstuk 1. Welke ontwikkelingen spelen er?

- 9. Het vertrouwen in de Nederlandse politiek was in de afgelopen jaren historisch laag. Limburg scoort hier het laagst van alle provincies. Hoe laag scoort Limburg t.o.v. de andere provincies? Is hier een verschil te zien tussen provinciale, gemeentelijke, landelijke en Europese politiek?***

In februari 2023 is er door Kieskompas in opdracht van de regionale omroepen onderzoek uitgevoerd in aanloop naar de provinciale Statenverkiezingen¹. In dat onderzoek is er ook gevraagd naar het vertrouwen in verschillende instanties. Op de vraag 'Wat voelt u het sterkst als u aan politiek denkt' is het antwoord 'wantrouwen' het sterkst in Zeeland (51%) en Limburg (47%) en op de stelling 'Mensen zoals ik hebben niets te zeggen over wat de overheid doet' wordt deze in Limburg het sterkst bevestigd met 62% (helemaal) mee eens. Het onderzoek is beschikbaar op https://download.omroep.nl/nos/docs/170223_PS Onderzoek.xlsx. Daarin is ook gevraagd naar het vertrouwen van burgers in de lokale, provinciale en landelijke overheid.

Hoofdstuk 2. Wat is de maatschappelijke opgave voor Limburg?

- 10. We willen deze periode de regeldruk in Limburg verlagen. Hoe willen we dat concreet aanpakken? Doen wij dit alleen als provincie of in samenwerking met andere overheden in Limburg?***

Wij zullen de komende periode kijken waar onze eigen regeldruk en administratieve lasten verminderd kunnen worden bijvoorbeeld als het gaat om de voorwaarden en vereisten bij subsidies of vergunningverlening. Overigens zijn daar de afgelopen jaren ook al belangrijk stappen in gezet zoals bijvoorbeeld de laagdrempelige subsidieregeling voor bovenlokale evenementen voor verenigingen, stichtingen of individuele makers en collectieven. Daarbij is het mogelijk om ook digitaal aan te vragen. Tegelijkertijd is het belangrijk dat bij bijvoorbeeld provinciale vergunningen – waarbij de provincie haar wettelijke taken dient uit te voeren – het naleven van voorgescreven regels belangrijk.

Veel regelgeving ligt op het gemeentelijk niveau (denk aan ontheffingen, omgevingsvergunning, algemene plaatselijke verordening). Wij zullen de komende periode in het versterken van de gemeentelijke uitvoeringskracht ook aandacht geven aan de mogelijkheden om de regeldruk in Limburg te verlagen. Bijvoorbeeld door het stimuleren van uitwisselingen van ervaringen tussen gemeenten. Dit zal overigens altijd een balans zijn tussen enerzijds reguleren en een passende

¹ <https://nos.nl/collectie/13923/artikel/2464118-wantrouwen-in-politiek-grootst-in-zeeland-en-limburg>

risico-inschatting maken en anderzijds ruimte en vertrouwen geven aan initiatieven en ontwikkelingen.

11. In de laatste alinea wordt benoemd dat we een strategisch personeelsbeleid ontwikkeld. Is onze ambtelijke organisatie voorbereid om de grote maatschappelijke ambities aan te kunnen?

In de 8 beleidskaders hebben wij de ambities en plannen voor de komende jaren beschreven. Wij hebben ook in elk kader een paragraaf 'organisatie van de uitvoering' opgenomen. De grote maatschappelijke opgaven vragen veel van onze provinciale organisatie, maar komen zeker niet in isolatie van de samenleving tot stand. Dat vraagt steeds meer om een slagvaardige impactgerichte organisatie. Daar werken we elke dag hard aan. Meer dan voorheen vraagt dat ook van ons én onze partners om scherp oog te houden op de uitvoerbaarheid van plannen. Niet voor niets zetten wij in het beleidskader Provincie Midden in de Samenleving dan ook in op het versterken van onze eigen organisatie (kennis en data, public affairs, lobby, fundraising, personeel, digitalisering en concernstandaarden), maar ook op het versterken van de uitvoeringskracht van gemeenten en het werken aan de responsiviteit van de provincie richting samenleving.

Hoofdstuk 3. Waarom en op welke wijze kan de Provincie daar een bijdrage aan leveren?

12. De verbondenheid die Limburgers met hun provincie voelen is wel hoger dan het landelijk gemiddelde en ook het vertrouwen van de Limburger in de provinciale overheid lijkt iets hoger te liggen dan het vertrouwen van de Limburger in de landelijke overheid. Hoeveel hoger t.o.v. landelijk en andere provincies

Als het gaat om de verbondenheid met de eigen provincie is deze – samen met de provincies Zeeland (68%), Friesland (66%) en Groningen (60%) – relatief hoog, namelijk 57% ('mee eens/helemaal mee eens'). Als het gaat om het vertrouwen in de provinciale overheid is dat gemiddeld ten opzichte van de andere provincies. Wat betreft het vertrouwen van Limburgers in de nationale overheid is dat 27% en in de provinciale overheid 35% ('vertrouwen/veel vertrouwen'). Zie voor de specifieke cijfers het hierboven aangehaald onderzoek van Kieskompas: https://download.omroep.nl/nos/docs/170223_PS_onderzoek.xlsx

13. (...) Eerste hoofddoel in dit beleidskader om aan het einde van de bestuursvergadering in 2027 door Limburgers als dienstbaar en benaderbaar ervaren te worden. Activiteiten worden in paragraaf 6.1 beschreven maar hoe meten we dit?

Wij hebben voor het beleidskader Provincie Midden in de Samenleving ook een separate bijlage opgenomen met daarin de zogeheten 'doelenboom'. Wij zullen dit doel in aanloop richting Voorjaarnota 2024 ook vertalen in bijbehorende indicatoren. Dit willen wij zowel op impact-, outcome- en output-niveau ontwikkelen. Als het gaat om de ervaren dienstbaarheid en benaderbaarheid zal dit via het instrument van een burgerpanel van Limburgers worden gemeten. Dit instrument wordt dit jaar ontwikkeld.

14. 't Zunneke van de maand. Hoe gaat we dit initiatief zo breed wegzetten dat het niet alleen een van de vele videotjes op onze eigen provinciale YouTube waar vooral medewerkers en een paar externen naar kijken?

Binnen dit concept worden Limburgers centraal gesteld, waarbij we juist ook hun achterban en hun netwerk proberen te bereiken. Daarnaast wordt de video niet alleen via YouTube

uitgedragen, maar vooral ook via onze eigen sociale kanalen die een fors bereik hebben onder onze inwoners. Bij 't Zunneke ligt de nadruk niet zozeer op bereik (wat natuurlijk ook relevant is), maar met name op de interactie. Het concept wordt ingestoken als een pilot, waarbij we op basis van data willen leren en het concept verder willen optimaliseren, met als hoofddoel gesprekken tussen inwoners en de Provincie tot stand te brengen. Als responsieve provincie is het belangrijk om te weten wat er leeft bij mensen over een bepaald onderwerp. Met het 't Zunneke wordt, op een veilige en wettelijk toegestane wijze, kwalitatieve data verzameld. Met deze input die we ophalen wordt teruggekoppeld aan vakinhoudelijke medewerkers van de Provincie om zo de activiteiten vanuit onze organisatie, nog beter af te stemmen op de leefwereld van onze inwoners.

Autonome rolopvatting

15. We nemen de zorgen over de uitvoeringskracht van de gemeenten serieus. Dit krijgen we met de instrumenten van het IBT niet opgelost. Daarom gaan we in de komende periode met de gemeenten aan de slag om die uitvoeringskracht te versterken. Hoe gaan we dat doen en hoe pakken we onze rol hierin?

We gaan in gesprek met alle 31 gemeenten, verdeeld in de 3 Limburgse regio's over knelpunten maar ook de kansen voor verbetering van de uitvoering van gemeentelijke taken. Veel de grote maatschappelijke opgaven voor Limburg spelen zich af in het samenspel tussen regio en gemeente.. In alle 8 de beleidskaders liggen er mogelijkheden om de gemeentelijke uitvoeringskracht te versterken. Het samen optrekken in de woonopgave, het landelijk gebied, energietransitie, leefbare steden en dorpen of de aanpak van armoede vergt bundeling van krachten. Met het project Gemeentelijke Uitvoeringskracht Nieuwe Stijl kijken we ook naar de totaal opgaven van gemeenten. Ook zal hier het aspect van (ervaren) regeldruk maar ook de krapte op arbeidsmarkt in worden meegenomen. Het komende jaar wordt benut om in de drie regio's (Noord-Limburg, Midden-Limburg en Zuid-Limburg) deze 'foto' van de uitvoering te maken en op basis daarvan door en met de gemeenten en aanpak te definiëren, die gedragen is door de gemeenten. De provincie treedt hierbij op als verbinder en degene die het organiserend vermogen creëert om te zorgen dat de gemeenten een passende versterking van de uitvoeringskracht ontwikkelen.

Hoofdstuk 6.1 De Provincie Limburg in verbinding met de samenleving

6.1.1 Bestuurlijke vernieuwing: op weg naar een responsieve overheid

(...) Met het instellen van een interne Provinciale contactfunctionaris willen wij ons richten op de Limburger die niet direct weet waar hij moet zijn. (...)

16. Moet niet elke overheidsmedewerker in Limburg een soort van contactfunctionaris zijn in zijn/ haar werk?

Dat is correct. Maar voor die vragen waar het niet meteen duidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is of in kwesties waarin Limburgers geen vertrouwen hebben in overheidsmedewerkers willen wij met de provinciale (onafhankelijke) contactfunctionaris nog een aanvullende dienstverlening verzorgen voor onze Limburgers.

17. Wat moet zo een functionaris kunnen?

Op de eerste plaats betekent dit goed en nauwkeurig luisteren naar de vraag van de burger. En indien nodig achterhalen of er nog een dieper onderliggende vraag speelt. Vervolgens is het belangrijk dat deze functionaris een goed overzicht heeft van de belangrijkste kerntaken van de Limburgse overheden (provincie, gemeenten of waterschap) om ook op een goede manier

vervolgcontacten te kunnen leggen. Daarbij zal ook bezien moeten worden of er een relatie is met de klachtenfunctionaris, externe adviseur integriteit of de functionaris gegevensbescherming. Een goede doorverwijzing waarbij burgers geholpen worden door de juiste personen is belangrijk. De kernfunctie is om burgers te begeleiden naar het juiste loket of te helpen op het moment dat ze moeilijk onder woorden kunnen brengen wat ze van de Provincie of een andere overheidsorganisatie verlangen.

18. Staat deze functionaris los van de gemeentelijke counterparts of wordt integraal, samen met andere overheden in Limburg, een Limburgs contactpunt gerealiseerd waar elke Limburger die niet direct weet waar hij moet zijn terecht kan?

Het is de bedoeling dat er juist een goede samenwerking ontstaat met de 'gemeentelijke counterparts' om zo de burgers zo goed mogelijk te helpen in hun vraag. Het is niet de bedoeling dat deze in de plaats van de gemeentelijke contactfunctionarissen komt te staan. De Provincie stelt de functionaris aan en faciliteert hem/haar.

(...) De Wet open overheid is ingevoerd, die ervoor zorgt dateert recht op informatie verruimd is. Door te zorgen dat informatie actief wordt gedeeld, dat informatieverwerking op tijd worden afgehandeld (...).

19. In hoeverre voldoen wij aan de gestelde termijnen als provincie waarbinnen wij aan verzoeken moeten voldoen?

Wij houden geen overzicht van de afhandelingstermijnen bij. We zien wel dat bij Woo-verzoeken die complex zijn of zien op een omvangrijke hoeveelheid documenten, de maximale afhandelingstermijn van 6 weken in de praktijk niet haalbaar is. In deze gevallen stemmen we de uiteindelijke afhandelingstermijn af met de verzoeker en werken we regelmatig met deelbeslissingen (we verstrekken de informatie in delen).

Nazorg steenkoolwinning

20. Maken we bij deze 'nazorg' gebruik van kennis en expertise (en werken we samen met) soortgelijke instituten (I3ML) en regio's elders in Europa zoals bijv. het Rheinische Revier?

Het Instituut voor Mens, Milieu en Mijnbouw (I3ML) is een nog op te richten organisatie die twee hoofdfuncties toebedeeld zal krijgen: (1) de zaakbegeleiding bij en de afhandeling van mijnschade en (2) een kennisfunctie waarbij de ontwikkeling en valorisatie van wetenschappelijke kennis rond mijnbouw centraal komt te staan.

Wat betreft punt (1) wordt er momenteel door het Rijk en de regio aan de aankomende schadevergoedingsregeling voor Limburg gewerkt. De inrichtingsprincipes hiervoor zijn op 27 oktober 2023 ondertekend door EZK, de provincie en de 10 gemeenten in de voormalige mijnstreek. Hierbij zijn of zullen geen internationale stakeholders worden betrokken of geraadpleegd, tenzij het bijvoorbeeld EU-aangelegenheden betreft zoals overwegingen rond staatssteun. Op dit moment wordt er vooral actief de samenwerking opgezocht met diverse Nederlandse kennishouders, waaronder bijvoorbeeld de Provincie Groningen vanwege haar ervaringen met schades ten gevolge van gaswinning.

Bij punt (2) komt de uitwisseling van kennis met internationale partners juist centraal te staan. Op dit moment wordt er door diverse overheden en kennisinstituten uit de regio aan een gezamenlijk onderzoeksprogramma gewerkt. In tandem met de ontwikkeling van dit programma zal er binnenkort een verkenners aan de slag gaan met als doel scherp te krijgen welke kennis op het gebied van bijvoorbeeld mijnschade of verduurzaming van voormalige mijngebieden er in de

EU aanwezig is, hoe waardevol onze eigen kennis is en welke kennis uitgewisseld kan worden. Ten slotte is het niet onbelangrijk om te vermelden dat het mijnbouwdossier al ettelijke jaren in ontwikkeling is en dat de provincie al sinds 2011 nauw samenwerkt met diverse partners, variërend van TNO tot internationale ingenieursbedrijven. Hoewel het heel duidelijk is dat deze samenwerking en uitwisseling heel waardevol is, zal de komende beleidsperiode ook op kennisborging binnen de eigen organisatie worden gericht.

6.1.2. Participatie van Limburgers bij beleid

21. Algemene vraag over deze paragraaf. Zijn de kaders waarbinnen we participatie organiseren duidelijk en helder voor onze inwoners en weten zij ook wat er met hun input wel en niet gedaan wordt?

Er zijn verschillende vormen – en daarmee ook ‘kaders’ – van participatie. Als het bijvoorbeeld gaat om het aanvragen van een referendum over een provinciaal besluit zijn er in de referendumverordening afspraken en vereisten hieromtrent vastgelegd. Inspreken tijdens een Staten(commis)sievergadering gaat volgens de spelregels die daarover door de Staten zijn afgesproken. Participatie in het kader van de nieuwe Omgevingswet is uitgewerkt in de Handreiking participatie bij vergunningsaanvragen Omgevingswet en kent weer een andere doel. Als burgers denken dat het bestaande overheidsbeleid beter of anders uitgevoerd kan worden, is het ‘uitdaagrecht’ mogelijk. Ook in Limburg willen wij deze vorm mogelijk maken in de nog op te stellen Participatieverordening 2024. In paragraaf 6.1.2 van het beleidskader zijn de verschillende vormen nader uitgewerkt.

Samen werken aan de nieuwe Participatieverordening

(...) We hebben in het coalitieakkoord aangegeven dat vertrouwen een werkwoord is, waarbij wij zoveel mogelijk het gesprek zoeken met onze inwoners. (...)

22. Alleen in gesprek gaan?

Het Provinciaal bestuur vindt het belangrijk dat mensen echt meedoen en dat hun meningen worden gehoord. Naar mensen luisteren en met hen te praten over hun zorgen en ideeën over veranderingen in hun buurt, wijk, stad of regio. Hierbij is het wel relevant om geen verwachtingen te creëren die de provincie niet waar kan maken, het voeren van de juiste dialoog is hiervoor belangrijk: mensen zien en mensen horen, en tegelijkertijd geen mensen dingen beloven die niet binnen het bereik van de provincie liggen en/of die niet kunnen worden waargemaakt. Door met onze inwoners in gesprek te gaan zorgen we ervoor zorgen dat belangrijke problemen vanuit verschillende kanten worden bekeken. Maar participatie moet geen doel op zich zijn. We moeten rekening houden met verschillende belangen, emoties, standpunten en argumenten in de samenleving. De juiste gespreksvorm en de diepgang daarvan is afhankelijk van het onderwerp en de complexiteit van het vraagstuk. Afgelopen jaren heeft de Provincie ervaring opgedaan in participatietrajecten en werkvormen. Dat gebeurde in vormen zoals informatiebijeenkomsten, leefomgevingsbijeenkomsten, inspiratie-/interactieve sessies, het Rad van participatie, social mediacampagnes en Burgertopbijeenkomsten. De Provincie blijft en wil werken aan het vinden van nieuwe werkvormen zoals platformconsultaties, digitale participatie en focusgroepen. Mensen kunnen nieuwe situaties en veranderingen in hun omgeving beter begrijpen als ze betrokken zijn bij projecten en plannen.

Right to challenge/ uitdaagrecht.

23. Op welke manier gaat dit gebeuren?

Er is nog een hele weg te gaan. Na de vaststelling van de Wet versterking participatie op decentraal niveau later dit jaar (2024) krijgt het Uitdaagrecht een wettelijke verankering. Uitdaagrecht betekent dat Limburgers een 'rol' kunnen opeisen die hen beter dan de provincie in staat stelt om hun leefomgeving in te richten met behulp van een toegekende begroting. De betekenis voor de provincie Limburg moet nog nader worden verkend. Het uitdaagrecht vraagt een zorgvuldige aanpak en benadering. Waar burgers taken overnemen van de overheid komt de vraag naar de toepasselijkheid van algemene systeemeisen aan de orde. Overheden zijn gebonden aan de eisen van de democratische rechtsstaat, aansprakelijkheid, aanbesteding en gunning, inclusiviteit en gelijke behandeling van derden die betrokken moeten worden bij een overgedragen taak. Het vastleggen waaraan burgerinitiatieven moeten voldoen kan leiden tot het beperken van de toepassingsmogelijkheden van het uitdaagrecht. Echter, als deze eisen in het geheel niet gelden komen waarden als democratische legitimatie, verantwoording afleggen aan de gemeenschap, transparantie en rechtsbescherming in het gedrang. Daarop vooruitlopend staat het de Provincie altijd vrij om partijen en burgers uit te dagen om met goede ideeën en initiatieven te komen. Bij bijvoorbeeld de Limburgse sporttakplatforms is het 'veld' uitgedaagd om te komen met beleidsplannen en werkplannen om sporten en bewegen dichterbij de Limburgers te brengen. We hebben hiermee het vertrouwen van de uitvoering bij 'het veld' gelegd. De provincie ondersteunt en begeleidt wanneer nodig.

24. Hebben we zelf als provincie helder wat dit voor ons als provincie (PS, GS en ambtelijke organisatie) betekent?

Wij gaan het thema verder verkennen. Er is op interprovinciaal niveau en op Rijksniveau ondersteuning beschikbaar om tot een zorgvuldige uitwerking te komen. Van de voorbeelden die in Nederland bekend zijn weten we dat het uitdaagrecht (met name op gemeentelijke niveau) een grote impact met zich meebrengt in de uitvoering van initiatieven. Er is een landelijk kennisnetwerk beschikbaar met voorbeelden: <https://uitdaagrecht.nl/>

***Participatie van jongeren
Limburgse Kinderbestuurdersdag***

25. Wat houdt deze dag in?

De Limburgse Kinderbestuurdersdag is een middag waarbij alle Limburgse kinderbestuurders en –volksvertegenwoordigers elkaar ontmoeten in het Gouvernement aan de Maas. Hieronder vallen bijvoorbeeld kinderburgemeesters, -collegeleden, -raadsleden, maar ook leden van kindervolk- en leerlingenvolken. Deze kinderen (leeftijdscategorie ca. 9 – 12 jaar) ontmoeten elkaar normaliter gedurende het jaar niet of nauwelijks, omdat zij slechts in hun eigen gemeente actief zijn.

Uiteraard zijn ook de volwassenen van harte welkom. Deze groep, samengesteld uit burgemeesters, wethouders, raadsleden, beleidsmedewerkers, schooldocenten en –directeuren, wijkraadcoördinatoren en ouders, sluit bij een deel van het plenaire programma aan, maar heeft daarnaast ook een eigen inhoudelijk onderdeel, waarbij zij een gesprek voeren over de mogelijkheden en kansen van kinder- en jeugdparticipatie binnen het lokaal bestuur.

26. Worden hier ook leerlingenvolken enz in meegenomen? Zo ja, welke schoolvormen?

Ja, in principe wordt de uitnodiging via de Limburgse gemeenten gecommuniceerd en schakelen zij met hun lokale basisscholen en basisscholen binnen het speciaal onderwijs. In sommige

gevallen wordt deze stap niet gezet, omdat er al een vertegenwoordiging namens het basisonderwijs een plek heeft gevonden in de kindergemeenteraad.

We faciliteren de ontmoeting tussen kinderbestuurders en hun (ambtelijke) begeleiders.

27. Hoe gaan we dit doen? Het zijn immers kinderen die onder de leerplicht vallen.

Deze activiteit wordt altijd op de (vrije) woensdagmiddag georganiseerd, normaliter tussen 15.00 – 17.00 uur.

Voor de groep 12 tot 18 willen we een maatwerkoplossing met ProDemos verder doorzetten.

28. Het vertrouwen in politiek en overheid blijkt onder mensen met een vakopleiding (VMBO, MBO) in verhouding het laagst te zijn. Is het mogelijk een bijzondere focus op deze groep leerlingen te leggen in de komende Statenperiode. Bijvoorbeeld door het actief aanbieden en onder de aandacht brengen van het ‘Statenspel’?

Wij zullen in onze gesprekken met jongeren en het nog op te stellen Jongeren Participatieplan 2024-2027 evenals met ProDemos bezien op welke wijze wij hier nog aanvullende aandacht aan zouden kunnen schenken.

6.1.3. Herdenken en vieren

29. Betrekken we in deze ook onze bureaus uit de ons omliggende landen?

De Provincie wil structureel aandacht hebben voor de diverse thema's die aansluiten op de herdenking- en vieringstradities die Limburg rijk is. Rondom de traditionele herdenkingen en vieringen zal ook door het jaar heen aandacht worden gegeven aan onze democratische waarden. Dat doen we door met geïnspireerde, passievolle sprekers de betekenis van vrijheid uit te diepen. Dat kunnen ook sprekers zijn uit de ons omliggende landen. Herdenken en vieren kan worden gezien als een Limburgs of nationale aangelegenheid maar we zien het belang van betrokkenheid met onze buurlanden met name in het verbinden van meningen en opvattingen over democratie en vrijheid. De Provincie stimuleert (grensoverschrijdende) projecten waarbij gesprekken in de samenleving worden aangegaan over onze weerbaarheid in onze democratie.

6.2 De Provincie Limburg in verbinding met gemeenten en regio's
Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem (BRE). Het valt op dat we in Limburg de meeste BRE's hebben van heel Nederland.

30. Om hoeveel BRE's gaat het in Limburg (uitgesplitst naar regio Noord, Midden, Zuid)?

Op 23 mei 2023 hebben de burgemeesters van de Tripool gemeenten Heerlen, Sittard-Geleen en Maastricht en gedeputeerde Roefs het eindrapport Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem Zuid-Limburg aangeboden aan de besturen van alle Zuid-Limburgse gemeenten². Dit onderzoek is uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen in samenwerking met bureau Berenschot. Zuid-Limburg is in de definitie van Berenschot één bestuurlijk regionaal ecosysteem ('BRE-regio'). Op deze schaal zijn verschillende verplichte en vrijwillige geïnstitutionaliseerde en

² Zie mededeling portefeuillehouder Roefs van 31 mei 2023. Online beschikbaar:
<https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/302ad549-3297-4edb-954d-35302d23468b>

geformaliseerde samenwerking georganiseerd (zoals de GGD, omgevingsdienst, Veiligheidsregio, programma Trendbreuk of VisitZL). Ook wordt er op deze schaal veelvuldig bestuurlijk afgestemd in formele en informele overleggen. In het onderzoek zijn in totaal 124 samenwerkingsverbanden geïnventariseerd: het hoogste aantal samenwerkingen van alle BRE-regio's in Nederland tot nu toe. Het overgrote deel van deze samenwerkingen gaat om 'interne samenwerkingen' binnen de schaal van Zuid-Limburg (95: 77%). De Zuid-Limburgse gemeenten werken op de schaal van het BRE in 20 samenwerkingsverbanden met elkaar (alle 16 gemeenten) samen.

6.2.1. Versterken uitvoeringskracht gemeenten

31. Wat is de rol van PS in dezen en hoe wordt PS in de beschreven ambities en uitdagingen betrokken?

Wij zullen Provinciale Staten over de voortgang en de vervolgstappen actief informeren. Een eerste moment daarvoor zal zijn op het moment de 'foto's' van de drie Limburgse regio's gereed nog dit jaar.

Laatste zin: We zullen ons immers tijdig moeten voorbereiden op de situatie zoals die vanaf 2026 zou kunnen zijn.

32. Hoe zou deze kunnen zijn volgens GS?

Hier wordt verwezen naar het feit dat er vooralsnog voor alle 342 gemeenten in 2026 €2,3 miljard minder beschikbaar is in het Gemeentefonds, oplopend tot €3,4 miljard in 2028. En voor Provincies is dat €414 miljoen in 2026 oplopend naar €480 miljoen in 2028. Daarnaast is krapte op de arbeidsmarkt voor veel Limburgse gemeenten een aandachtspunten en uitdaging. Te lang onbezette vacatures komt de slag- en uitvoeringskracht niet ten goede. Daarom willen wij nu reeds samen met gemeenten gesprekken voeren, denkrichtingen en scenario's ontwikkelen om reeds hierop te anticiperen naast onze gezamenlijke lobby naar het Kabinet om deze situatie te voorkomen.

6.2.2. Interbestuurlijk Toezicht: financieel en generiek toezicht

(...) In lijn met ontwikkelingen in het landelijke Actieplan Agenda Toekomst van het Toezicht (ATT), werken we aan een gezamenlijke gedragen en vormgeven Interbestuurlijk Toezicht in Limburg . We brengen de ontwikkeling van de huidige twee aparte kaders voor financieel en generiek toezicht onder een gezamenlijk uitvoeringsprogramma. (...)

33. Hoe wordt PS hierbij betrokken en wanneer?

Het uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht (IBT) zal na vaststelling van het kader Provincie Midden in de Samenleving in samenwerking met gemeenten en gemeenschappelijke regelingen worden opgesteld. Om de gemeenten de ruimte te geven de Omgevingswet, ingegaan per 1 januari 2024, in te voeren alsook in afwachting van de invoering van de wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting (medio 2024), zal het uitvoeringsprogramma IBT uiterlijk in Q4 2024 ter kennisname aan de Staten worden aangeboden.

6.2.4. Asiel en migratie

34. Wat is de rol van PS?

Gouverneur Roemer is als Rijksorgaan voorzitter van de Provinciale Regietafel (LiRT). Zijn rol is het bevorderen van de noodzakelijk geachte samenwerking tussen bestuurders van gemeenten, provincie en COA (ambtenaren van het Rijk) over de opvang van asielzoekers als verbindingsschakel tussen de centrale overheid in de provincie en de lokale overheid. Aan PS is op basis van de wet geen rol toebedeeld in relatie tot de Rijkstaken van de CdK op het gebied van vluchtelingen.

De gedeputeerde Bestuurlijke Verhoudingen, mevrouw Demollin-Schneiders voert námens Gedeputeerde Staten de wettelijke taak Interbestuurlijk Toezicht (IBT) huisvesting verblijfsgerechtigden (statushouders) uit. De gedeputeerde Ruimte en Wonen, de heer Theuns, voert regie over ruimtelijke opgaven van (boven)regionaal belang, ook stuurt hij de woonopgave (Woondeal) in Limburg aan, waar bouwen voor de aandachtsgroepen, waaronder statushouders, integraal onderdeel van uitmaakt. De gedeputeerde Sociale Agenda, de heer Van Caldenberg, schept randvoorwaarden voor veilig en gezond leven, integratie, ontmoeting en sociale cohesie. Gedeputeerde Theuns (Ruimte en Wonen) is aangewezen als coördinerend portefeuillehouder voor de Asielopgave. Op deze provinciale beleidsthema's hebben uw Staten een kaderstellende, toezichthoudende en controlerende rol.

6.3.1. Rijkstaken Commissaris van de Koning

35. Welke rol is PS toebedeeld in dezen om de CdK te ondersteunen in het uitvoeren van deze taken?

Aan PS is op basis van de wet geen rol toebedeeld in relatie tot de Rijkstaken van de CdK. Indien aan de orde kan de CdK de Staten desgevraagd informeren over ontwikkelingen die van belang zijn en waar géén geheimhouding door de wet aan verbonden is. Uiteraard kunnen uw Staten, waar aan de orde en behulpzaam, steun aan de CdK uitspreken via bijvoorbeeld een motie. Dit mogelijk als extra steun in het gesprek met andere overheden of partners. In die zin kan inzet van rijkstaken cdk en uw kaderstellende rol ten behoeve van provinciaal beleid elkaar mogelijk versterken. Daarnaast ontvangen uw Staten het Jaarverslag CdK, daarin is ook een verslag over de rijkstaken opgenomen.

Weerbaarheid

36. Hoe wordt PS ondersteunt op het terrein van 'weerbaarheid'?

Op 22 september 2023 hebben wij hier met uw Staten uitgebreid bij stil gestaan tijdens de Statendag in het Limburgs Museum. In overleg met en samen met de griffie zullen wij de onderwerpen, 'weerbaarheid, ondermijning, bibob, veilige publieke taak en integriteit' onder de aandacht van uw Staten blijven brengen via onder meer de commissie of informatiebijeenkomsten. Waar nodig zullen wij dat doen in samenwerking met het Regionaal Informatie en Expertise Centrum Limburg en het landelijk Netwerk Weerbaar Bestuur. Op 26 januari 2024 vindt een bijeenkomst met het RIEC plaats.

Daarnaast informeert de CdK uw Staten via het jaarverslag integriteit over zijn aanpak en werkwijze ten aanzien van het interne toezicht op de integriteitsafspraken met Provinciale Staten.

(...) Ook werken we aan sociale veiligheid binnen de organisatie en aan een vorm van samenwerking waarin bestuurders en ambtenaren elkaar positief-kritisch kunnen bevragen, met respect voor ieders rol (...)

37. Is die sociale veiligheid nu in het geding?

Nee, die is niet in het geding, maar vergt continue aandacht.

6.4 Toerusting provinciale organisatie op de opgaven

38. Wordt gekeken naar voorbeelden hoe in andere provincies wordt omgegaan met kennis vergaren en delen zoals bijvoorbeeld de Zuid-Holland Academie?

Ja, wij hebben contact met veel verschillende netwerken op het gebied van data en kennis in het hele land en hebben ook een beeld van de organisatie ervan in de verschillende provincies. Dat gebeurt op heel veel verschillende manieren. Dit initiatief kenden wij nog niet maar we nemen contact op met de academie om te horen welke ervaringen zij hebben en hoe we ervan kunnen leren in de ontwikkeling van de Limburgse kennisfunctie.

6.4.5 Lobby, Public Affairs en externe relaties

39. Hoe betrekken we Limburgse medeoverheden bij onze lobby-agenda/ ambities?

De Limburgse medeoverheden worden actief betrokken bij het samenstellen van de lobby-agenda en ambities van de provincie Limburg. Voorbeeld daarvan is een regulier lobbyoverleg tussen de burgemeesters van de 6 grootste Limburgse gemeenten ('6B-gemeenten) en de provincie (CdK). Tijdens dit overleg wordt de actualiteit op het gebied van public affairs richting Den Haag, Brussel en/of buurlanden besproken. Het overleg heeft als doel om elkaar tijdig te informeren, de stand van zaken van lopende lobbyacties te bespreken en mogelijk nieuwe lobbyacties gezamenlijk op te zetten.

6.4.6 Buurlandenbeleid Duitsland en België

(...) De samenwerking met Wallonië kent geen specifieke structuur vanuit de Rijksoverheid; die geven we vorm vanuit de Limburgse lobbyprioriteiten (...)

40. Wat zijn onze prioriteiten richting Wallonië?

De prioriteiten richting Wallonië komen voort uit het plan van Aanpak Wallonië 2019-2023. De focus lag daarbij op de samenwerking met de Waalse overheden (Waals Gewest, Franstalige gemeenschap, Provincie Luik & Stad Luik) en het bedrijfsleven. We benutten daarvoor ook de netwerken van de Interreg Euregio Maas-Rijn en de Nederlandse Waalse Businessclub. Onze inzet om de Einstein Telescoop naar de euregio te halen zorgt ervoor dat ruimtelijke ontwikkelingen in grensoverschrijdend perspectief van belang zijn. Voorbeelden daarvan zijn windturbines en zware industrie die trillingen kunnen veroorzaken in de bodem. Goede banden met Wallonië zijn essentieel om de dialoog aan te gaan over het verlenen van vergunningen in of rond het zoekgebied van de Einstein Telescoop. Verder zijn waterveiligheid en waterkwaliteit sinds het hoogwater van juli 2021 nadrukkelijk op de agenda komen te staan vanwege het stroomgebied van de Maas en de zijrivieren. Tenslotte staat ook logistiek op de agenda vanwege de ontwikkelingen van vliegveld Luik.

(...) In onze Duitslandstrategie zullen we meer dan voorheen ook aandacht hebben voor het gebied rondom Aken (...)

41. Waarom ligt de focus juist meer dan voorheen op het gebied Aken. Hoe zit het met de andere gebieden in de Duitse grensregio's?

In totaal grenst Limburg aan vier verschillende bestuurlijke regio's aan de kant van Nord Rhein-Westfalen – ook wel 'Landkreise' genoemd. Landkreise zijn een regionale bestuurseenheid in Duitsland die een niveau boven de gemeenten staan. De vier Landkreise langs de Limburgse grens zijn Kreis Kleve in het noorden, Kreis Viersen en Kreis Heinsberg in het midden en de Städteregion Aachen in het zuiden. Naast de stad Aken (ca. 250.000 inwoners) is bijvoorbeeld ook de stad Herzogenrath (ca. 47.000 inwoners) onderdeel van de Städteregion Aachen. Vergeleken met de andere drie Landkreise langs de grens is de regio Aken met meer dan 560.000 inwoners veruit het dichtst bevolkt. Naast het aantal inwoners speelt ook de nabijheid een rol om de focus van de samenwerking op de regio Aken te leggen. Zo vormt Parkstad Limburg de enige grensoverschrijdende stedelijke agglomeratie van Nederland met Duitse gemeenten in de regio Aken. Bovendien is de regio Aken belangrijk voor de kandidatuur en realisatie van de Einstein Telescope.

Daarnaast houden wij als Provincie Limburg de hele grens in beeld. Sinds 2019 gebruiken we de Grenslandagenda NRW-Nederland om samen met Nederlandse en Duitse partners te werken aan een economisch sterke, goed bereikbare, veilige, veerkrachtige en toekomstgerichte grensregio. Verder zijn er nauwe contacten met het Zweckverband Aachen (samenwerking van de Kreiss Heinsberg, Düren, Euskirchen, Aachen en Stadt Aachen) met in totaal 1.3 mio mensen, voor zaken als arbeidsmarkt en kansrijke grensoverschrijdende projecten.